

Ένας δυσλεξικός θυμάται, μας διηγείται και λέει...

Γεώργιος Χαρίτος
Δάσκαλος Ειδικής Αγωγής

Αισθάνομαι την ανάγκη να σας γνωστοποιήσω θλιβερές εμπειρίες της παιδικής μου ηλικίας από τα πρώτα μου βήματα στο Δημοτικό Σχολείο Μεγάλης Κάψης Φθιώτιδας, εμπειρίες που ήταν και παραμένουν έντονες, γιατί είναι βαθιά και ανεξίτηλα χαραγμένες στην καρδιά και στη μνήμη μου.

Όταν άρχιζε ο δάσκαλος να μας μαθαίνει γράμματα και να μας βάζει ασκησούλες, εγώ δεν τα κατάφερα, όπως τα άλλα παιδιά. Είχα κάποιο πρόβλημα. Μπέρδευα τα γράμματα, ιδίως τα συμφωνικά συμπλέγματα, δεν τόνιζα σωστά, *παρότι προσπαθούσα και μάλιστα περισσότερο από τους συμμαθητές μου.*

Οι γονείς μου, άνθρωποι του μόχθου και του μεροκάματου, στην αρχή δεν έδωσαν πολλή σημασία. Όμως όσο περνούσε ο καιρός τα πράγματα χειροτέρευαν.

Μια μέρα με σήκωσε ο δάσκαλος στον πίνακα και, επειδή δεν μπορούσα να διαβάζω με ρέουσα και εκφραστική ανάγνωση (η ανάγνωσή μου ήταν κομπιαστική και κάποτε συλλαβική ή υποσυλλαβική), μου έβαλε τις φωνές και με χτύπησε με μια κρανίσια βέργα, *για να μάθω να μην τεμπελιάζω*, όπως χαρακτηριστικά μου 'λεγε. Έτρεμα από το φόβο. Δεν ήθελα να πηγαίνω σχολείο, αλλά δεν μπορούσα να κάνω διαφορετικά.

Εγώ, βέβαια, είχα επίγνωση των δυσκολιών μου, αλλά αυτό στο οποίο αδυνατούσα να απαντήσω λογικά ήταν ένα μεγάλο “γιατί”, για ποια αιτία, για ποιο λόγο δεν τα κατάφερα, αφού, κατά γενική παραδοχή και ομολογία, ήμουν έξυπνος.

Έμενα με την γεύση της αποτυχίας, της απόρριψης, είχα χαμηλή αυτοεκτίμηση, χαμηλό αυτοσυναίσθημα, χαμηλή αξιοσύνη και κακή αυτοϊδέα. Είχα συναισθήματα ανασφάλειας και σχολικής φοβίας και έμενα πάντα με το παράπονο πως η προσπάθειά μου δεν αμείβεται.

Στο σημείο αυτό να αναφέρω ότι ήμουν και είμαι αριστερόχειρας. Ο δάσκαλος όμως είχε άλλη άποψη. Επέμενε να γράφω με το δεξί, λέγοντας μου: “*Όχι με το αριστερό, με το καλό να γράφεις (εννοώντας το δεξί). Ξύπνα, βλάκα, σκόρδο αριστερά, κρεμμύδι δεξιά*”. Μου ήταν αδύνατο να αλλάξω χέρι. Ο δάσκαλος δεν είχε ακούσει τίποτα για την *εγκεφαλική πλευρίωση*. Ευτυχώς, για καλή μου τύχη ο πατέρας μου ήταν και αυτός αριστερόχειρας, αριστερός και στα “φρο-

νήματα”, και απαιτήσε από τον δάσκαλο τουλάχιστον στον τομέα αυτό να μην επιμένει.

Όταν τέλειωσε η χρονιά, όλοι προβιβάστηκαν, εγώ έμεινα στην ίδια τάξη. Κλάμα, στενοχώρια. Αντιμετώπιζα την ειρωνεία, την περιφρόνηση, την έλλειψη κατανόησης στο πρόβλημά μου, αλλά και το χλευασμό από το εξωοικογενειακό περιβάλλον.

Η μάνα μου ανησυχούσε, ενώ ο πατέρας μου έλεγε πως μοιάζω σε αυτόν, γιατί κι αυτός μικρός δεν “τα ‘παιρνε τα γράμματα”.

Να μην τα πολυλέω, από τα πολλά οι γονείς μου αποφάσισαν να με πάνε σε ένα κέντρο (κάτι ανάλογο με τα σημερινά Κ.Δ.Α.Υ, τα κέντρα διάγνωσης, αξιολόγησης και υποστήριξης), για να με ξεεπάσουν και να τους φύγει η απορία πώς, αφού ήμουν τόσο έξυπνος, δεν μπορούσα να διαβάσω και να γράψω ικανοποιητικά.

Εκεί μας είπαν πως έχω δυσλεξία. Οι γονείς μου τρόμαξαν. Τι αρρώστια είναι αυτή που μας βρήκε, που πρώτη φορά την ακούμε!

Μην ανησυχείτε, μας καθησύχασε ο ειδικός και απευθυνόμενος σε μένα λέει:

Ηλία, παιδί μου, αυτό που έχεις δεν είναι ούτε επιπολαιότητα, ούτε τεμπελιά, ούτε απροσεξία. Είναι μια ειδική μαθησιακή δυσκολία που λέγεται δυσλεξία. Είναι μια δυσκολία που έχουν πολλά παιδιά (περίπου 6%) κυρίως στο διάβασμα και στην ορθογραφημένη γραφή. Όμως, να ξέρεις, δεν φταις εσύ, παιδί μου, δεν διάλεξες εσύ να έχεις δυσλεξία ούτε διάλεξες εσύ τότε θα θυμάσαι και τότε θα ξεχγάζ. Η δυσλεξία, Ηλία, δεν είναι καθυστέρηση ούτε αρρώστια, ούτε είναι μεταδοτική. Τα παιδιά, λοιπόν, που έχουν δυσλεξία απλώς δυσκολεύονται στην ανάγνωση, στη γραφή, κάνουν αλλόκοτα και παράλογα λάθη, δεν βάζουν τόνους ή τους βάζουν σε λάθος θέση, αντιστρέφουν, προσθέτουν ή παραλείπουν γράμματα. Έχουν δυσκολία να μεταφέρουν τις σκέψεις και τις ιδέες τους πάνω στο χαρτί.

Ηλία παιδί μου, ίσως θα έχεις ακούσει για τον μεγάλο φυσικό τον *Einstein*, τον *Leonardo da Vinci*, τον *Thomas Edison*, τον *Κάρολο XI* τον μεγάλο μεταρρυθμιστή, την *Αγκάθα Κρίστι*, τον 28^ο πρόεδρο των Η.Π.Α τον *Wilson*, τον μεγάλο παραμυθά *Hans Cristian Andersen*, τον *Πώλ Έρριχ*, πρωτοπόρο στη χημειοθεραπεία, και για τόσους άλλους να λένε πως είχαν δυσλεξία και είναι πλέον σαφές ότι αυτή καθωπή η δυσλεξία δεν αποτελεί ελάττωμα, γι’ αυτό και δεν τους εμπόδισε να πετύχουν σπουδαία έργα και να γίνουν μεγάλοι και τρανοί.

Απευθυνόμενος στους γονείς μου συμπλήρωσε: Αυτά τα παιδιά περνούν ατέλειωτες ώρες απελπισίας, αποθάρρυνσης και απογοήτευσης. Παλεύουν με ένα πρόβλημα για το οποίο δεν ευθύνονται, αφού η κύρια αιτία είναι στο *κεντρικό νευρικό σύστημα*, στη *δομή του κροταφικού χώρου*, στην *κληρονομικότητα*, και στο οποίο πρόβλημα αδυνατούν να βρουν τη λύση που απαιτεί από αυτά (κακώς, βέβαια) το σχολικό και οικογενειακό περιβάλλον.

Είναι όμως πολύ έξυπνα παιδιά, με καλό νοητικό δυναμικό και πλούσια φαντασία.

Όταν οι γονείς μου είπαν στον δάσκαλο ότι έχω δυσλεξία, εκείνος κατηγορηματικά το απέκλεισε λέγοντας: *“Από τη στιγμή που το παιδί μιλάει κανονικά δεν έχει δυσλεξία. Είναι τεμπέλης.”* Ο δάσκαλος είχε βαθιά μεσάνυχτα στο θέμα της δυσλεξίας.

- Εγώ γνώριζα κανόνες, αλλά δεν μπορούσα να τους εφαρμόσω.
- Εγώ γνώριζα τα γράμματα, αλλά δεν μπορούσα να κάνω λέξεις.
- Αισθανόμουν μια κάποια σύγχυση με την ώρα, τους μήνες, την προπαίδεια αλλά και με τις έννοιες αριστερά-δεξιά, χθες-αύριο, Βορράς-Νότος.
- Δυσκολευόμουν να αντιληφθώ τους ήχους από τους οποίους αποτελούνταν οι λέξεις.
- Ένωθα μια αδυναμία σύνδεσης, συντονισμού και αυτοματισμού τού πώς ένα γράμμα φαίνεται, πώς ακούγεται και πώς τα όργανα του λόγου και το χέρι το παράγουν.
- Είχα μια δυσχέρεια στο να συνδέω τη μορφή με τη σημασία μιας λέξης (άλλο «διάβαζα», άλλο «διάβασα»).
- Χανόμουν μέσα σε φράσεις που παρουσίαζαν πολυπλοκότητα.

Κανείς μα κανείς δεν με καταλάβαινε.

Ήμουν στο τέλος της Β' τάξης, όταν γνώρισα την Ξανθούλα, από τον Κάτω Μαχαλά, που με βοήθησε και, όσο περίεργο και απίστευτο να σας φαίνεται, έμαθα μέσα από τα παιχνίδια που παίζαμε, από τους ήχους, τα χρώματα, τη μουσική, το μαγνητόφωνο, τη χαρούμενη ατμόσφαιρα αλλά και από τις εμπειρίες επιτυχίας που μου έδινε: έτσι χαλαρά και αβίαστα έμαθα να διαβάζω και να γράφω ικανοποιητικά.

Χωρίς να το καταλάβω πέρασα από το συγκεκριμένο κόσμο των εικόνων στον αφηρημένο κόσμο των λέξεων.

Στο σχολείο, όμως, ο δάσκαλος ήταν απαιτητικός και είχα και πάλι πρόβλημα. Μια μέρα, λοιπόν, όταν διάβαζε την έκθεση μου, επειδή δεν μπορούσε να βγάλει με ευχέρεια τα γράμματα μου, *“όλοι γέλαγαν με μένα, έσκαγε και αυτός στα γέλια.”* Και σαν να μην έφταναν ο χλευασμός, οι ειρωνείες και το ρεζιλίκι που δεχόμουν, από πάνω μού έκανε και ανστηρές παρατηρήσεις: *“Άλλη φορά να γράφεις καλύτερα, καθαρότερα και περισσότερο.”* Λες και άμα μπορούσα δεν θα το 'κανα.

Σήμερα η μελέτη του συνδρόμου της δυσλεξίας είναι δυνατή, χάρη στην αλματώδη εξέλιξη της επιστήμης της ψυχολογίας, της ψυχολογίας, της νευροψυχολογίας και των παιδαγωγικών κυρίως επιστημών.

Τώρα που σπούδασα κιόλας μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι εμείς οι δυσλεξικοί έχουμε διαφορετικό τρόπο μάθησης.

- *Μαθαίνουμε* με την πολυμεθοδική, πολυπαραγοντική, πολυαισθητηριακή μάθηση (μάλιστα έρευνες έδειξαν ότι η συμμετοχή των αισθήσεων στη μάθηση

είναι καθοριστική: όραση 83%, ακοή 11%, όσφρηση 3,5%, αφή 1,5%, γεύση 1%.)

- *Μαθαίνουμε* με την ανάλυση έργου (επιλέγεται ο μακροπρόθεσμος στόχος ή στόχος πλαίσιο, αναλύεται σε υποστόχους ή στόχους-βήματα ή αλλιώς σε βραχυπρόθεσμους στόχους σταδιακής δυσκολίας).
- *Μαθαίνουμε* με πολλή εποπτεία. Άλλωστε, ‘ουδέν εν τη νοήσει ει μη πρότερον εν τη αισθήσει’.
- *Μαθαίνουμε* με πολυδύναμες δραστηριότητες.
- *Μαθαίνουμε* από την ποιότητα και όχι από την ποσότητα του προσφερόμενου υλικού.
- *Μαθαίνουμε* με διακριτική και εξατομικευμένη βοήθεια, με συνεχή ενθάρρυνση μέσα σε κλίμα αποδοχής και αναγνώρισης των προσπαθειών μας.

Αν ευτυχής ή δυστυχής είμαι δεν ξεετάζω

Πλην ένα πράγμα με χαρά στο νου μου πάντα βάζω:

“Ότι εμείς οι δυσλεξικοί μαθαίνουμε. *Αρκεί* να μας διδάξουν με τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να μάθουμε και δεν έχει σημασία αν προχωράμε αργά ή γρήγορα, *αρκεί* να μη σταματάμε.”

Κι αυτή η χαρά μ’ αρκεί.

